

Tükröm, tükröm mondd meg nékem...

A közművelődés szakmai minimumától a minőségközpontú feladatellátásig

2010-ben az akkori kulturális tárca (Oktatási és Kulturális Minisztérium) megbízást adott a megyei közművelődési intézményhálózatnak, hogy vizsgálják meg a közművelődési szakfelügyelet elmúlt tíz évében született javaslatainak hasznosítását a településeken. Fejér, Komárom-Esztergom és Veszprém megye területén e munkát a Fejér Megyei Művelődési Központ, Művészetek Háza végezte el. A vizsgálat során kistérségi szakmai napok szervezésére is lehetőség nyílt, ahol Juhász Zsófiával¹⁴ ketten, egymást váltva adtunk elő „Párhuzamok a dokumentumokban, indikátorok a közművelődésben” címmel. Az előadásunkban a szakfelügyelet, a statisztika és a minőségfejlesztés rendszerét ismertettük, ráirányítva a figyelmet e rendszerek átfedéseire, fontosságára és hasznosságára. Az előadás cikk formájában is napvilágot látott.¹⁵ A téma felvetését több tapasztalat is indokolta. Úgy láttuk, hogy a közművelődésben dolgozó kollégáink jelentős része a napi munka mellett nem tud időt szánni a szakmai hírek közötti tájékozódásra. Ritkán vagy egyáltalán nem olvassák a szakmai folyóiratokat, tanulmányokat, elemzéseket, kutatási eredményeket. Hovatovább sok helyütt a kollégák azzal sem voltak tisztában, hogy pontosan milyen jogszabályok alapján végzik munkájukat, nem tudták, hogy milyen dokumentációval kell rendelkezniük és nem is hallottak arról, hogy a szakmának komoly törekvései és eredményei vannak a minőségfejlesztés területén.

Ez adta az ötletet ahhoz, hogy az előadás anyagából kiindulva 3x3 órás műhelymunka keretében „képbe helyezzük” az egyébként remek gyakorlati munkát végző kollégákat a fent említett rendszerekben. A műhelymunka elméleti része ennek megfelelően a jogszabályi környezet megismerése, az ebből következően kötelezően elvárt dokumentáció

¹⁴ A Fejér Megyei Művelődési Központ, Művészetek Háza igazgatója

¹⁵ Juhász Zsófia – Székely Gabriella: Párhuzamok a közművelődési dokumentumokban – egy közművelődési roadshow tapasztalatai, avagy jöttünk, láttunk, visszamennénk, CXL, 2011. június 17.o.

mevlétének ellenőrzése, és a minőségfejlesztés lett. A gyakorlati program ötletét pedig az említett 2010-es vizsgálat adta, ahol a településre ellátogatott szakember átnézte a település helyi közművelődési rendeletét, és rögtön megtette javaslatait annak módosítására.

A műhelymunka keretében így a kollégák a saját településük, intézményük dokumentációját nézik át. Kijavítják a rendeletüket, ellenőrzik, hogy a feladatellátáshoz megfelelő dokumentációval rendelkeznek-e. Átbeszéljük, hogy mi is az a szakmai minimum, miben több (amennyiben az) a törvényességnél, kinek és mire kell, mire is használható a statisztikai jelentés, és hogy mindezeknek mi is a köze a minőségfejlesztéshez. Az egész folyamat során arra kapnak megerősítést, hogy a minőségfejlesztés mindennapi gyakorlatunk része, milliányi apró módszert használunk már eddig is belőle, csak nem tudtuk, hogy ezt más területen minőségfejlesztésnek nevezik.

Az első alkalomra a kollégák a következő dokumentumokat hozzák magukkal

- települési közművelődési rendelet
- települési közművelődési koncepció (amennyiben van a településnek)
- intézmény esetében: Alapító Okirat, SZMSZ
- szintér esetében: Működési Szabályzat (Házirend)
- ahol egyik sem: közművelődési megállapodás
- 2010 vagy 2011. évi Rendezvényterv/Rendezvénynapotár
- 2010. évi statisztikai jelentés

Szakértőként számos közművelődési rendelettel találkoztam már, a bennük lévő hibák viszonylag jól tipizálhatók, így fél óra alatt a megadott szempontok szerint a kollégák tudják, hogy hol milyen módosításra lenne szükség. Ezt követően átnézzük, hogy milyen dokumentációval kell rendelkezni az adott településen. Ehhez a szakfelügyelet által rendszerezett nyomtatványt használjuk, ami az Erikanet-en elérhető.¹⁶ A második alkalommal az ún. „segédlet”-tel dolgozunk. Ez 8 oldalas nyomtat-

¹⁶http://www.erikanet.hu/oldal.php?func=1&menupont_id=488763&objektum_tipus_id=119&objektum_id=719907

vány, amely a műhelymunka sorrendjében haladva segít feldolgozni a témákat. Felsorolja a 12 közművelődési tevékenységet, amelyek közé a kollégák a munka- ill. rendezvénytervük alapján besorolják saját programjaikat, szolgáltatásaikat. Így pontosan látható, hogy milyen tevékenységből mennyit csinálnak. Megbeszéljük az ezek méréséhez szükséges indikátorokat – jelen munka keretében minden tevékenységhez csupán kettőt – amiket azonnal rögzítenek is. Így a nap végére tevékenységek alá rendezve, azon belül kronológiai sorrendben máris ott is az előző évi beszámolójuk vagy az idei munkatervük alapja (indikátorokkal együtt), amely azonnali nyersanyag a statisztika, ill. a szöveges beszámoló elkészítéséhez. Ez arra is jó lehetőséget ad, hogy lássuk, melyek azok a tevékenységek, amelyeket egyáltalán nem végeznek az adott településen, és egyúttal átgondolják, nem akarnak-e változtatni ezen. Már csak azért is, mert rögtön kiderül, hogy pl. a szomszéd településen mi történik és ez jó inspiráció az előrelépéshez. Elkészítjük a segédletben a partnereink listáját is, összeszedjük és felsoroljuk, hogy helyben (pl. civil szervezeteink, beszállítóink, iskoláink), a megyében (pl. megyei intézetek), országosan (pl. KÓTA, MMIKL, MNE) kikkel működünk együtt.

A harmadik alkalommal továbbra is a segédlettel dolgozva átbeszéljük a minőségfejlesztés saját gyakorlatunkban való megjelenését a Partnerközpontúság, a Tanulás, Benchmarking és a Folyamatos fejlesztés területén. A BMK által kidolgozott kérdéssoron megyünk végig és megbeszéljük, hogy konkrétan mit jelentenek az állítások e három területen. Ez természetesen nem váltja ki a BMK által akkreditált képzést¹⁷, hanem sokkal inkább kedvet csinált hozzá, hiszen már itt azzal szembesülnek a kollégák, hogy bizony nem rosszak az eredményeik. A folyamatos fejlesztés pedig amúgy is a „vérünkben van”, így többen érdeklődtek is a képzés felől. A nap folyamán rengeteg gyakorlati módszer és eszköz kerül elő: melyik kolléga hogyan csinálja ezt vagy azt a feladatot. Nagyon hasznosnak bizonyult, hogy megismerik egymás tapasztalatait, így tanulni is tudnak egymástól.

¹⁷ Minőségfejlesztés a közművelődésben – I. modul: Önértékelés a közművelődési szervezeteknél: <http://www.bmknet.hu/index.php/kepzesek-szakmai-129/133-bmk-stakmai-kepzesei/88117-akkreditalt-tanfolyamok>

Tapasztalatok

A harmadik nap végén mindenki látja, hogy a jogszabályoknak megfelelően működik-e a feladatellátása, mely tevékenységeket milyen mértékben végzi, kik a partnerei (és persze össze is tudja hasonlítani magát a többi településsel).

Tudják azt is, hogy, miért is fontos a statisztikai jelentés, ki és mire használja, illetve milyen lehetőségeket rejt magában. Tudják továbbá, hogy miért érdemes forgatókönyvet és rendezvényértékelő lapot készíteni, hogy a minőségfejlesztés területén mely dokumentumokban lehet és célszerű folyamatokat szabályozni. Mindezt pedig a saját, mindennapi gyakorlatuk, példák alapján ismerik meg.

Az elmúlt év októberétől két helyszínen, Balatonalmádiban és Tatabányán került sor a 3 alkalmas műhelymunkára. A szervezést a Közkincs kerekasztalokat koordináló kistérségi társulások végezték, ők küldték ki a felhívást, azonban a műhelymunkára az adott kistérség minden települése (önkormányzat, intézmény, feladatellátó) kapott meghívót. Részt vettek olyanok is, akik egyébként a kerekasztalnak nem tagjai, találkoztunk intézménnyel, színtérrel, civilekkel, IKSZT-vel is. A résztvevők visszajelzései nagyon pozitívak, szinte nem volt „lemorzsolódás”. Egyrészt jól is érezték magukat, hiszen ismét találkoztak egymással a kollégák, másrészt sokat megtudtak saját magukról és a szomszédaikról is. Vannak konkrét eredmények is. Több településen például már módosítás alatt áll a közművelődési rendelet, az alapító okirat, készül az új házirend, illetve használják a rendezvényértékelő lapot. Nem nagy dolgok ezek, mint ahogy a műhelymunka is csak pár órát igényel, azonban remélhetőleg épp a saját gyakorlati példák sokasága közelebb hozza a kollégákhoz azokat a feladatokat, melyeket eddig ilyen-olyan indokokkal nem szívesen láttak el.

Segítve a kollégák munkáját, két cikk áttanulmányozását is kérem tőlük. Az egyik a „Mi fán terem a minőségbiztosítás”¹⁸, ami egy konkrét, gyakorlati példán keresztül (egy több fellépős szabadtéri, kistérségi népművészeti fesztivál) mutatja be a minőségfejlesztés napi gyakorlatát. A má-

¹⁸ Székely Gabriella: Mi fán terem a minőségbiztosítás, MMIKL Évkönyv 2010. 160-166. o.

sik, a „Párhuzamok a közművelődési dokumentumokban...”¹⁹, ami szintén gyakorlati megközelítésből mutatja be a minőségfejlesztés, a szakfelügyelet és a statisztika rendszereit, azok egyezőségeit és különbözőségeit.

Meggyőződésem, hogy kollégáink zöme munkája során figyel a minőségre, hogy belső igény a „mindig jobbat csinálni”, vagy, hogy legyen valami új is a programokban. Amikor szóba kerülnek a munkánkkal kapcsolatos elvárások, köztük a sajátunk is, mindig megpróbáljuk meghatározni, hogy az a bizonyos szakmai minimum számunkra mit is jelent. Az számomra nyilvánvaló, hogy az a törvényességnél nem lehet kevesebb, ami pedig a többit illeti, az én „jelmondatom”: kétszer ugyanazt a hibát nem követem el.... Soha többé nem rendelék állófogadásra olyan szendvicset, amit nem lehet egy kézzel megenni.

KANYÓ FERENC
Budapest - Norvégia, Geiranger-fjord – **Viking hajó**

¹⁹ Juhász Zsófia – Székely Gabriella: Párhuzamok a közművelődési dokumentumokban, egy közművelődési roadshow tapasztalatai, avagy jöttünk, láttunk, visszamenénk, CXL 2011. június 17-25. o.